

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců Mgr. Lenky Krupičkové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **X**, zastoupen JUDr. Uljanou Kurivčakovou, advokátkou se sídlem Pařížská 127/20, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 6. 2019, č. j. 2 Az 17/2019 - 65,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobce požádal dne 13.2.2019 o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky, a to z předběžné vazby, do níž byl vzat v rámci vydávacího (extradičního) řízení do S1. Jako důvod své žádosti uvedl právě obavu ze svého vydání za účelem trestního stíhání v S1 pro podezření ze spáchání trestného činu úvěrového podvodu. Dle žalobce je trestní stíhání vykonstruované a nezákonné. Týká se korupce osob s úzkými vazbami na čelní politické představitele S1. Žalobce se proto obává, že v případném trestním řízení mu nebude umožněno se hájit a bude nezákonně uvězněn. S ohledem na svůj zdravotní stav má obavy i o svůj život.

[2] Rozhodnutím ze dne 28. 3. 2019, č. j. OAM-96/LE-LE05-LE05-2019, žalovaný zamítl žádost žalobce podle § 16 odst. 1 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“), jako zjevně nedůvodnou. Konstatoval, že žalobce je státním občanem nejen S1, ale rovněž S2, přičemž ve vztahu k S2 neuvedl žádné relevantní důvody obsažené v § 12 nebo § 14a zákona o azylu, které by mu bránily ve využití ochrany této země. Naopak výslovně prohlásil, že v S2 neměl nikdy žádné potíže a ničeho se tam neobává. Ve vazbě jej navštívil konzul a S2 jej jako svého občana podporuje a pomáhá mu. Tvrzení žalobce o hrozícím nebezpečí pronásledování v S1 pak dle žalovaného nebrání v aplikaci § 16 odst. 1

písm. d) zákona o azylu. Pokud by v případě žadatele disponujícího dvojím občanstvím postačovalo tvrdit hrozbu pronásledování pouze vůči jednomu státu, stalo by se uvedené ustanovení fakticky zbytečným. Bylo by totiž bezpředmětné posuzovat otázku hrozby pronásledování ve vztahu ke druhému státu, jehož je žadatel občanem. Ustanovení má smysl pouze tehdy, pokud žadatel tvrdí hrozbu pronásledování vůči jednomu státu, a zároveň je na místě zabývat se otázkou, zda nemůže využít ochrany státu své druhé státní příslušnosti. Tento závěr odpovídá jak předchozímu znění § 16 odst. 1 písm. d) [dříve písm. e)] zákona o azylu, tak Úmluvě o právním postavení uprchlíků ze dne 28. 7. 1951 ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. 1. 1967, která byla publikována sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 208/1993 Sb. (dále též „Ženevská úmluva“), dle které má mezinárodní ochrana nastoupit teprve v okamžiku, kdy se důvody pro její udělení vztahují ke všem zemím státní příslušnosti žadatele. To v případě žalobce rozhodně neplatí.

II.

[3] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu, které Městský soud v Praze (dále též „městský soud“) v záhlaví uvedeným rozsudkem vyhověl a napadené rozhodnutí zrušil. Konstatoval, že § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu lze aplikovat pouze při současném splnění všech podmínek v něm uvedených. Těmito jsou: 1) žadatel o mezinárodní ochranu neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodu uvedených v § 12 zákona o azylu nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a téhož zákona; a 2) žadatel má více než jedno státní občanství a nevyužil ochrany některého ze států, jehož státní občanství má, pokud neprokáže, že z důvodů uvedených v § 12 nebo 14a zákona o azylu této ochrany využít nemohl. Stačí, aby byt' jen jedna podmínka naplněna nebyla, a uvedené ustanovení se nepoužije. Současně platí, že zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodné představuje výjimku z běžného postupu, a proto je třeba ji používat restriktivním způsobem. Jestliže tedy žalobce ve vztahu k první podmínce uvedl potenciálně relevantní skutečnosti svědčící o možném pronásledování, resp. hrozící vážné újmě, již první ze shora uvedených podmínek § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu nebyla naplněna. Nelze souhlasit se žalovaným, že § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu lze aplikovat i při nesplnění první podmínky. Takový výklad je v rozporu se smyslem právní úpravy a nezohledňuje, že zákonem č. 314/2015 Sb. došlo ke změně uvedeného ustanovení. Podle současné právní úpravy je třeba pro aplikaci § 16 zákona o azylu splnit vždy i první podmínku. Ta v posuzované věci splněna nebyla, proto měla být žádost žalobce projednána meritorně v celém rozsahu.

[4] Námitku žalobce, že příslušným státem k posouzení jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany bylo S3, městský soud neshledal důvodnou s ohledem na čl. 17 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013.

III.

[5] Proti tomuto rozsudku podal žalovaný (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Namítá, že městský soud chybně vyložil § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu, neboť jím vyjádřený právní názor vůbec nereflektuje okolnost dvojího státního občanství žalobce. Vůbec se tak nezabýval otázkou, zda žalobce uváděl skutečnosti svědčící o hrozbě pronásledování či vážné újmy i ve vztahu k S2, jakožto státu svého druhého občanství. Právní úprava obsažená v § 16 však vychází z předpokladu, že mezinárodní ochrana nahrazuje selhavší ochranu ze strany domovského státu v situaci, kdy tento stát nechce či nemůže chránit zájmy svých občanů. Pokud má osoba vícero občanství, musí selhat všechny státy, jejichž občanství žadatel má. Dokud je žadatel alespoň jeden z jeho státu schopen poskytnout ochranu, subsidiární ochrana ze strany mezinárodního společenství nemůže být uplatněna. To ostatně

pokračování

vychází přímo z čl. 1A bodu 2 Ženevské úmluvy. V posuzovaném případě je pak zřejmé, že obavy žalobce směřují výhradně vůči S1, přičemž mu nic nebrání využít ochrany S2. V posuzovaném případě došlo k naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu. Napadené rozhodnutí vychází z řádně zjištěného skutkového stavu věci, je zákonné a přezkoumatelné.

[6] Přijatelnost kasační stížnosti stěžovatel spatřuje v tom, že v posuzované věci se jedná o právní otázky, které nejsou doposud judikaturou Nejvyššího správního soudu řešeny. Městský soud navíc dle stěžovatele pochybil při výkladu § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu, když zcela nedůvodně pominul nutnost hodnotit i druhou z podmínek aplikace tohoto ustanovení a vůbec se jí nezabýval. Tato podmínka je přitom stěžejní a rozhodnutí soudu je tak nedůvodné a nepřezkoumatelné. Předmětné ustanovení je totiž nutné interpretovat tak, že se aplikuje, pokud žadatel o udělení mezinárodní ochrany má 2 a více státních občanství a minimálně ve vztahu k jednomu státu, jehož občanství má, neuvádí skutečnosti spadající pod § 12 či § 14a zákona o azylu. V opačném případě by nemělo žádný smysl.

[7] Vzhledem k výše uvedenému stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil, a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

IV.

[8] Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

V.

[9] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněného důvodu a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Přesahem vlastních zájmů, který ve věcech azylu vede k meritornímu projednání kasační stížnosti, je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je, kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce, pro Nejvyšší správní soud také nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost v souladu s § 104a s. ř. s. odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle uvedeného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[11] Nutno dodat, že nepřijatelnost je možno aplikovat i na kasační stížnosti podávané správním orgánem, pouze s tím rozdílem, že se nevyžaduje naplnění požadavku, že pochybení krajského soudu musí představovat zásah do hmotněprávního postavení stěžovatele (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 - 59, ze dne 29. 11. 2016, č. j. 7 Azs 231/2016 - 55, či usnesení ze dne 8. 3. 2018, č. j. 9 Azs 435/2017 - 24).

[12] Přijatelnost kasační stížnosti stěžovatele shledal Nejvyšší správní soud v tom, že se dotýká otázky, jež nebyla jeho judikaturou plně vyřešena. Konkrétně nebyla dosud posouzena otázka, zda a případně za jakých podmínek lze aplikovat § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu v situaci, kdy žadatel o mezinárodní ochranu disponující vícerym státním občanstvím uvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodu uvedených v § 12 zákona o azylu nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a téhož zákona pouze ve vztahu k jednomu státu původu.

[13] Vzhledem k výše uvedenému dospěl zdejší soud k závěru, že kasační stížnost je přijatelná, a přistoupil k meritornímu posouzení věci.

[14] Kasační stížnost není důvodná.

[15] Nejvyšší správní soud se předně zabýval namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku. Tu stěžovatel spatřuje v tom, že městský soud se při posouzení otázky aplikace § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu vůbec nezabýval tím, zda žalobce uváděl skutečnosti svědčící o možném pronásledování, resp. hrozící vážné újme i ve vztahu k S2, jakožto státu svého druhého občanství. Jak vyplývá z judikatury zdejšího soudu, správní soud je z hlediska přezkoumatelnosti rozsudku povinen vypořádat žalobní argumentaci (srovnej rozsudky ze dne 31. 10. 2019, č. j. 7 As 303/2019 - 49, ze dne 12. 11. 2009, č. j. 1 As 64/2009 - 153, ze dne 24. 11. 2011, č. j. 7 As 80/2011 - 122, ze dne 29. 4. 2014, č. j. 2 As 23/2014 - 34, ze dne 29. 3. 2016, č. j. 5 As 74/2015 - 56, či ze dne 7. 2. 2018, č. j. 9 As 330/2016 - 192). To městský soud bezesbytku učinil. Svůj závěr přitom založil na tom, že podmínky uvedené v § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu je třeba splnit kumulativně. Již nesplnění podmínky uvedené v návěti § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu tak podle městského soudu vedlo k tomu, že žalovaný podle něj nemohl postupovat a nebylo nezbytné zabývat se splněním dalších podmínek obsažených v uvedeném ustanovení. Tento závěr je plně srozumitelný, jasný a přezkoumatelný. Žalovaný totiž ve své podstatě nevytýká městskému soudu nepřezkoumatelnost jeho rozsudku, ale nesouhlasí s jeho výkladem aplikovaného ustanovení. Na rozdíl od městského soudu se domnívá, že k vyloučení aplikace § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu nepostačuje tvrzení o pronásledování či hrozící vážné újme týkající se pouze jednoho státu původu. Nesouhlas stěžovatele se závěry městského soudu však nezpůsobuje nepřezkoumatelnost jeho rozsudku, ale je otázkou jeho věcné správnosti, resp. zákonitosti (blíže viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2013, č. j. 2 As 47/2013 - 30, ze dne 29. 4. 2010, č. j. 8 As 11/2010 - 163 atd.).

[16] Stěžovatel dále městskému soudu vytýká, že jeho závěr o neaplikovatelnosti § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu v posuzované věci není správný a že se dopustil nesprávného výkladu uvedeného ustanovení.

[17] Podle § 16 odst. 1 zákona o azylu platí, že [ž]ádost o udělení mezinárodní ochrany se zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a, a zároveň

- a) uvádí pouze ekonomické důvody,
- b) bez vážného důvodu uvádí nesprávné údaje o své totožnosti nebo státním občanství nebo tyto údaje odmítá uvést,
- c) žádá o udělení mezinárodní ochrany pouze proto, aby unikl situaci všeobecné nouze,
- d) má více než 1 státní občanství a nevyužil ochrany některého ze států, jehož státní občanství má, pokud neprokáže, že z důvodů uvedených v § 12 nebo 14a této ochrany využít nemohl,
- e) uvádí skutečnosti zjevně nevěrohodné,

pokračování

- f) *s cílem ztížit zjištění skutečného stavu věci zničil, poškodil nebo zatajil svůj cestovní doklad či jinou důležitou listinu anebo s tímto cílem předložil padělaný nebo pozměněný cestovní doklad či jinou důležitou listinu,*
- g) *odmítl splnit svou povinnost strpět sejmutí daktyloskopických otisků prstů podle § 45 odst. 6, nebo*
- h) *podal žádost o udělení mezinárodní ochrany pouze s cílem vyhnout se brožícímu vyhoštění, vydání nebo předání podle evropského zatykačeho rozkazu k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu odnětí svobody do ciziny, nebo je pozdržet, ačkoliv mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve.“*
(důraz přidán)

[18] Městský soud v napadeném rozsudku citované ustanovení vyložil tak, že obsahuje dvě podmínky. První z nich je uvedena v větě, druhá je obsažena přímo v písmenu d), přičemž nesplnění již jen jedné podmínky vylučuje aplikaci citovaného ustanovení. K nesplnění první podmínky v případě žadatele o udělení mezinárodní ochrany, který je občanem dvou či více států, pak dle městského soudu postačí, pokud žadatel tvrdí relevantní důvody vůči alespoň jednomu ze států, jichž je občanem. Právě o takovou situaci se v posuzovaném případě jedná.

[19] Přestože městský soud v konečném důsledku dospěl ke správnému závěru, nelze jeho výkladu § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu plně přisvědčit. Uvedené ustanovení je totiž nezbytné vykládat nejen s ohledem na jeho jazykové vyjádření, ale i s ohledem na jeho účel a na podstatu institutu mezinárodní ochrany. Takový postup ostatně odpovídá judikatuře Ústavního soudu. Např. v nálezu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. ÚS 33/97, Ústavní soud konstatoval, že „[n]eudržitelným momentem používání práva je jeho aplikace, vycházející pouze z jazykového výkladu; jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu (k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad e ratione legis atd.). Mechanická aplikace abstrahující, resp. Neuvědomující si, a to buď úmyslně nebo v důsledku nevdělanosti, smysl a účel právní normy, činí z práva nástroj odcizení a absurdity.“ V nálezu ze dne 31. 8. 2015, sp. zn. II. ÚS 1287/14, pak Ústavní soud uvedl, že „[p]ři výkladu a aplikaci právních předpisů nelze pomíjet jejich účel a smysl, který není možné hledat jen ve slovech a větech toho kterého předpisu, v němž je třeba vždy nalézat i principy uznávané demokratickými právními státy.“ Obdobně lze poukázat na judikaturu zdejšího soudu. Např. na rozhodnutí rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 26. 10. 2005, č. j. 1 Afs 86/2004 - 54, podle něhož „k výkladu právních předpisů a jejich institutů nelze přistupovat pouze z hlediska textu zákona, ale především podle jejich smyslu. Jazykový výklad může ve smyslu ustálené judikatury Ústavního soudu, s níž se v řadě svých rozhodnutí výslovně ztotožnil i Nejvyšší správní soud, představovat pouze prvotní přiblížení se k obsahu právní normy, jejímž nositelem je interpretovaný právní předpis; k ověření správnosti či nesprávnosti výkladu, popř. k jeho doplnění či upřesnění, potom slouží ostatní interpretační přístupy.“

[20] S ohledem na vázanost České republiky mezinárodněprávními závazky vyplývajícími z Ženevské úmluvy je rovněž nutné při výkladu zákona o azylu postupovat tak, aby byly zajištěny její cíle (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2004, č. j. 5 Azs 25/2003 - 94, ze dne 21. 3. 2006, č. j. 2 Azs 75/2005 - 75, či ze dne 3. 5. 2018, č. j. 2 Azs 114/2018 - 30). Právě Ženevská úmluva totiž stanovuje základní předpoklady pro užití mezinárodní ochrany.

[21] Podle čl. 1 písm. A odst. 2 Ženevské úmluvy se za uprchlíka považuje osoba, která „v důsledku událostí, které nastaly před 1. lednem 1951, se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti; totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, a která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit. V případě osoby mající několik státních občanství, pojem ‘zeme jeho státního občanství’ se týká všech zemí, jejichž je státním občanem; žádná osoba však nebude považována

za zbavenou ochrany země své příslušnosti, pokud se bez závažného důvodu založeného na oprávněných obavách vzdala ochrany jedné ze zemí svého státního občanství (důraz přidán).“

[22] V rozsudku č. j. 2 Azs 114/2018 - 30 se zdejší soud ve světle výše uvedeného zabýval podstatou mezinárodní ochrany a pojmu „uprchlík“, přičemž konstatoval, že „již samotná podstata základního pojmu ‘uprchlík’, od kterého se uprchlické i azylové právo odvíjí, je založena na selhání a následném nabrání ochrany státem původu. Předpokládá stav, kdy stát přestává být ve vztahu ke svému vlastnímu konkrétnímu občanu ochráncem a stává se tím, kdo ochranu před pronásledováním nechce nebo nemůže poskytnout, či dokonce toto pronásledování sám koná, podporuje nebo schvaluje. Pregnantně důležitost prvku ztráty ochrany ze strany státu původu ve vztahu k celé Ženevské úmluvě vyjádřil lord Hope v rozhodnutí Sněmovny lordů ze dne 6. 7. 2000, *Horvath v. SSHD*, když uvedl, že ‘[o]becným smyslem Ženevské úmluvy je umožnit lidem, kteří již nepožívají ochrany státu z důvodů uvedených v Ženevské úmluvě, aby se mohli obrátit pro ochranu k mezinárodnímu společenství.’ Význam prvku ztráty ochrany domovského státu zdůrazňuje s odkazem na citované ustanovení Ženevské úmluvy jak ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudky ze dne 10. 1. 2007, č. j. 6 Azs 80/2006 – 64, publ. pod č. 1659/2008 Sb. NSS, či usnesení ze dne 4. 11. 2009, č. j. 9 Azs 38/2009 - 92), tak i česká doktrína (ČEPELKA, Č., JÍLEK, D., ŠTURMA, P. *Azyl a uprchlictví v mezinárodním právu*. MU Brno, 1997, str. 54).“

[23] Z uvedeného vyplývá, že mezinárodní ochrana je krajním prostředkem ochrany práv žadatele, který nastupuje pouze za situace, kdy tuto ochranu není schopen či nechce vykonávat stát, jehož je žadatel občanem. Specifická situace pak nastává v případě, kdy má žadatel o udělení mezinárodní ochrany vícero občanství. Nicméně i na tuto situaci Ženevská úmluva pamatuje, jak vyplývá z výše citovaného článku. V takovém případě musí ve smyslu Ženevské úmluvy dojít k selhání ochrany ze strany všech států, jichž je žadatel občanem. Touto optikou je pak nezbytné nahlížet rovněž na § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu. Jeho účelem je zajistit, aby žadatel o udělení mezinárodní ochrany s více než jedním státním občanstvím, kterému může v jedné ze zemí původu hrozit nebezpečí podřaditelné pod důvod udělení azylu dle § 12 zákona o azylu či doplňkové ochrany dle § 14a téhož zákona, před podáním žádosti o udělení mezinárodní ochrany v České republice využil možnosti ochrany, kterou mu může poskytnout jiný stát, jehož je státním občanem.

[24] Zohlednit je nutné rovněž systematiku zákona o azylu, respektive přímo § 16. Návěti § 16 odst. 1 (*jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a*), se vztahuje ke všem následně vyjmenovaným důvodům, pro něž lze žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítnout jako zjevně nedůvodnou. Jedná se tak nejen o situaci předpokládanou pod písmenem d) uvedeného ustanovení, kdy žadatel má více než 1 státní občanství a nevyužil ochrany některého ze států, jehož státní občanství má, ale rovněž např. o situaci, kdy žadatel uvádí pouze ekonomické důvody, zjevně nevěrohodné skutečnosti, nebo podal žádost pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, apod. Není pochyb o tom, že v případě takového žadatele o udělení mezinárodní ochrany, který disponuje pouze jedním státním občanstvím a je u něj posuzováno splnění podmínek pro aplikaci § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu postačí, pokud uvede skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a toliko ve vztahu k tomuto svému jedinému domovskému státu. Již v této situaci je postup dle § 16 vyloučen. Otázkou ovšem je, zda takové tvrzení vůči pouze jednomu státu původu postačí i v případě, že žadatel je občanem dvou či více států. S ohledem na výše citované znění Ženevské úmluvy a subsidiární povahu mezinárodní ochrany má Nejvyšší správní soud ve shodě s žalovaným za to, že tomu tak není. V situaci, kdy žadatel disponuje občanstvím vícero států, tak postačí k naplnění předpokladů uvedených v úvodní části § 16 odst. 1 zákona o azylu, pokud tyto skutečnosti neuplatňuje alespoň vůči jednomu ze států, jejichž občanstvím disponuje. Jinými slovy, v případě osob disponujících občanstvím více než jednoho státu je možné vyloučit aplikaci § 16 odst. 1 zákona o azylu již

pokračování

na základě úvodní části uvedeného ustanovení jen tehdy, uvádí-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany rozhodné skutečnosti vůči všem státům, jejichž občanstvím disponuje. Jedině tento závěr odpovídá smyslu, účelu a povaze mezinárodní ochrany.

[25] Výše uvedené závěry se nicméně vztahují obecně k úvodní části § 16 odst. 1 zákona o azylu. Tu však nelze vykládat izolovaně. Ustanovení § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu je nutné vykládat v jeho celistvosti. Jak vyplývá ze zákonné formulace „a zároveň“, k aplikaci uvedeného ustanovení nepostačí pouze to, že žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a. Tato skutečnost je jen základem posouzení, které může aplikaci § 16 odst. 1 *a priori* vyloučit. Pokud se tak nestane, je nezbytné posoudit, zda jsou splněny zbývající předpoklady. V případě písm. d) je proto následně nutné zabývat se otázkou, zda žadatel mohl využít ochrany některého ze států, jehož státní občanství má, či zda mu v tom bránily důvody uvedené v § 12 nebo 14a zákona o azylu. Úpravu obsaženou pod písm. d) ovšem nelze zkratkovitě chápat tak, že by důvody podle § 12 nebo § 14a zákona o azylu musely být vždy nutně výslovně vztažené ke státu, jehož ochrany se žadatel nemůže domoci. V případě osob s vícerym občanstvím totiž nelze vyloučit, že tyto důvody vztahující se toliko k jednomu ze států, jehož je žadatel občanem, znemožní za určitých okolností využití ochrany obou států. Zjednodušeně řečeno, v případě osoby disponující občanstvím států A a B, může být dostačující uvedení důvodů podle § 12 nebo § 14a zákona o azylu pouze ve vztahu ke státu A, pokud zároveň žadatel s ohledem na to, v jaké se nachází situaci, z těchto důvodů nemůže využít ochranu státu B. V takovém případě není nezbytné, aby žadatel uplatňoval svá tvrzení výslovně vůči oběma státům, neboť důvody uvedené ve vztahu pouze k jednomu ze států mu reálně znemožňují využití ochrany ze strany obou těchto států. Je přitom nutné zdůraznit, že tyto důvody nemusí žadatel nutně výslovně uvádět vůči všem státům, jejich občanstvím disponuje. Nelze totiž vyloučit, že důvody uvedené toliko vůči jednomu státu mohou vést k nemožnosti využít ochranu u ostatních států, jejichž občanem žadatel je.

[26] Právě taková situace pak nastala v nyní posuzovaném případě. Stěžovateli lze dát za pravdu v tom, že žalobce uváděl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a, výslovně pouze ve vztahu k S1. Je však nutné zohlednit, že tyto důvody, byť se primárně vztahují k S1, fakticky žalobci znemožňují využít ochrany S2, jehož je žalobce rovněž občanem. Žalobce se totiž nachází ve vazbě pro účely extradičního řízení za účelem jeho vydání k trestnímu stíhání právě do S1. Možnost využití ochrany S2 je tak v jeho případě čistě teoretická a nemožnost jejího využití vyplývá právě ze skutečností, které žalobce tvrdí vůči S1. Žalobce byl sice ve vazbě v kontaktu s konzulem S2, nicméně je zjevné, že možnosti S2 jsou omezené, když se žalobce nenachází na jeho území a on nemůže zabránit jeho vydání do S1. Žalobce je tedy plně v rukou českých orgánů veřejné moci.

[27] Jiná situace by nastala v případě, pokud by žalobce nebyl omezen na svobodě, mohl se volně pohybovat a mohl do S2 bez dalšího odcestovat. V takovém případě by bylo možné postupovat podle § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu, avšak z toho důvodu, že žalobce by mohl ochranu svého domovského státu fakticky využít. Právě na reálnosti možnosti využít ochranu svého domovského státu je přitom nezbytné trvat. Tím, že žalobce uvedl relevantní skutečnosti ve vztahu k S1, uvedl s ohledem na své vzetí do vazby rovněž relevantní skutečnosti o nemožnosti využití ochrany ze strany S2, neboť právě tyto skutečnosti mu s ohledem na vazbu ve svém důsledku brání v hledání ochrany ve svém domovském státě. Nelze přitom přehlédnout, že stěžovatel při hodnocení situace žalobce zcela rezignoval na posouzení otázky, zda jsou skutečnosti jím uváděné relevantní i ve vztahu k možnosti využití ochrany S2. Naopak v napadeném rozhodnutí chybně vyhodnotil, že žalobce „*nevedl žádné relevantní skutečnosti, které by mu bránily ve využití ochrany této země (S2 pozn. soudu) z důvodů uvedených v § 12 nebo 14a zákona*

o azylu, tedy z důvodu, že by mu v S2 brožilo pronásledování či skutečné nebezpečí vážné újmy.“ Takový závěr je v situaci, kdy se žalobce nachází ve vazbě a je mu fakticky bráněno jakoukoliv ochranu domovského státu využít, naprosto scestný a neodpovídající skutkovému stavu věci. V posuzovaném případě tedy vzhledem k výše uvedenému nebylo možné žádost žalobce odmítnout pro zjevnou nedůvodnost podle § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu a naopak bylo nezbytné, aby stěžovatel žádost žalobce řádně posoudil.

[28] Přestože zdejší soud výše uvedenými závěry do jisté míry korigoval úvahy městského soudu, nelze než konstatovat, že napadený rozsudek je co do jeho výroku a převážné části odůvodnění správný, neboť je zřejmé, že s ohledem na nesplnění podmínek aplikace § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu bylo nutné rozhodnutí stěžovatele zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud se pouze zcela neztotožnil s výkladem uvedeného ustanovení ze strany městského soudu, jak zdůvodnil výše. S ohledem na zásadu rychlosti a hospodárnosti řízení proto zdejší soud napadený rozsudek nezrušil, přičemž výklad § 16 podaný městským soudem korigoval (srov. přiměřeně usnesení rozšířeného senátu ze dne 14. 4. 2009, č. j. 8 Afs 15/2007 - 75, a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2006, č. j. 2 Afs 100/2005 - 106). Pro stěžovatele je tak závazný právní názor městského soudu korigovaný právním názorem Nejvyššího správního soudu. V dalším řízení tedy stěžovatel provede řádné a úplné posouzení žádosti žalobce, jak mu uložil městský soud.

[29] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). O věci rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje soud zpravidla bez jednání, a to jakmile to bylo možné v návaznosti na rozhodování dalších přednostních věcí.

[30] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobci, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. února 2020

Mgr. David Hipšr
předseda senátu